

20. Lastensuojelu

Lastensuojelulautakunnan kertomus¹⁾ v:lta 1949 oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus

Kertomusvuoden aikana lisääntyivät lastensuojelulautakunnan lakisääteiset tehtävät uuden sosiaalisen alan eli alaikäisten kotiapulaisten valvonnan joutuessa lautakunnan toimintapiiriin. Muussa suhteessa lautakunnan toiminta jatkui osapuilleen entisenä. Siinä edelleenkin esiintyi vaikeimpana pulmana riittävien ja tarkoituksenmukaisten sijoituspaikkojen löytäminen yhä lisääntyneelle turvattomien lasten ryhmälle. Kaupungin omien lastenhuoltolaitosten korkeinta paikkalukua jouduttiin osittain supistamaan uudempien vaatimusten mukaisesti ja varsinkin siksi, että lisääntyvälle henkilökunnalle täytyi laitosten piiristä varata asuntoja. Paikkaluku kertomusvuoden päättyessä oli 597. Yksityistä laitostointia tuettiin entistä enemmän osittain lisättyjen avustusten turvin ja osittain hoitomaksuja ratkaisevasti korottamalla. Lautakunta kiinnitti monin tavoin kertomusvuonnakin huomiota lastenhuoltolaitosten kehittämiseen. Tässä suhteessa tehtiin eräitä väliaikaisiksi katsottavia esityksiä, mutta vastaisuutta ajatellen merkittävimmiksi muodostuvat varmaankin kertomusvuoden aikana työnsä aloittaneen, kaupunginhallituksen lautakunnan aloitteesta asettaman komitean laitosten kehittämistä ja vastaista rakennusohjelmaa koskevat esitykset. Laitospaikkojen jatkuva vähentyminen sekä vanhojen laitosten epätarkoituksenmukaisuus ja niiden rappeutunut kunto aiheuttavat kestäättömän tilanteen, josta voidaan selviytyä vain nopeilla ja perusteellisilla uudistuksilla.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan ja sen eri osastojen kokoonpano. Sosiaaliministeriön tammikuun 7 p:nä 1947 vahvistaman lastensuojeluohjesäännön mukaisesti lautakuntaan kuului puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 7 muuta jäsentä sekä osastoissa käsiteltäviä asioita varten 6 lisäjäsentä ja samoin yhtä monta varajäsentä kuin lautakunnassa oli jäseniä ja lisjäseniä. Lautakunnan ja eri osastojen kokoonpano oli seuraava:

Puheenjohtaja:

Manninen, S. N., toimittaja

Varapuheenjohtaja:

Päivänsalo, V. A., teologian tohtori

Muut jäsenet:

Ylppö, A. H., yliopiston professori

Westerlund, G., kouluneuvos

Bruun, E. M., filosofian maisteri

Ilvesviita, O. M. M., huoltovirkailija

Tainio, O. K., sihteeri

Stolt, E. V., rouva

Suosalmi, M., rouva

Varajäsenet:

Heiniö, P. J., ylilääkäri

Lindberg, P. W., varatuomari

Mickwitz, A.-M., filosofian maisteri

Ruuskanen, E., rouva

Valtonen, H. K., rouva

Ruohonen, R. L., rouva

Kallio, H. M., rouva

Lahdensuu, M. S., lääketieteen tohtori

Huttunen, M. M., rouva

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1951.

Lisäjäsenet:

Ruohtula, M. K., filosofian maisteri
 Nuotio, S. I., sacri ministerii kandidaatti
 v. Weissenberg, G. K. B., filosofian maisteri
 Saarinen, T., rouva
 Ristimäki, I. L., rouva
 Jyrkänne, A., rouva

Varalisjäsenet:

Sinervo, A. A., johtajatar
 Jännes, N. E. M., lääketieteen lisensiaatti
 Saltzman, K., johtajaopettaja
 Oksanen, N. T., opettaja
 Karvinen, A. I., toimittaja
 Lampinen, K., valistussihteeri

Lautakunnan jäsenistä Manninen, Päivänsalo, Ylppö, Bruun, Ilvesviita ja Stolt muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului opettaja V. E. Kivisalo ja opettajiston varaedustajana opettaja T. R. Reino.

Kaupunginhallitusta edusti sekä lautakunnassa että koulujen johtokunnassa toimitsija E. O. Saastamoinen.

Eri osastojen puheenjohtajiksi, varapuheenjohtajiksi sekä jäseniksi määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet:

Turvattomien lasten huolto-osasto:

Päivänsalo, V. A., puheenjohtaja
 Bruun, E. M., varapuheenjohtaja
 Saarinen, T.
 Suosalmi, M.

Suojelukasvatusosasto:

Westerlund, G., puheenjohtaja
 Nuotio, S. I., varapuheenjohtaja
 Stolt, E. V.
 v. Weissenberg, G. K. B.

Erityishuolto-osasto:

Ilvesviita, O. M., puheenjohtaja
 Ylppö, A. H., varapuheenjohtaja
 Ruohtula, M. K.
 Jyrkänne, A.

Työhuolto-osasto:

Manninen, S., puheenjohtaja
 Tainio, O. K., varapuheenjohtaja
 Ristimäki, I. L.

Kaupunginhallitusta edusti kaikissa osastoissa toimitsija E. O. Saastamoinen.

Lääninhallituksen määrääminä jäseninä kuuluivat työhuolto-osastoon invalidihuollon huoltovirkailija A. H. Linnomaa ja käsityöopiston johtaja S. Jutila sekä näiden varamiehinä rehtori T. Laakso ja ompelija S. Huotari.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 13 kertaa, jolloin pöytäkirjoihin merkittiin yhteensä 466 (edellisenä vuonna 735) pykälää. Uutta tapaa noudattaen ilmoitusluontoiset asiakirjat, jotka eivät edellyttäneet erillistä lautakunnan päätöstä, merkittiin kokousten väliaikoina kertyneinä ryhminä pöytäkirjan samaan pykälään, asiakirjojen ollessa asianomaisessa kokouksessa nähtävinä. Näin pöytäkirjat saatiin lyhyempään muotoon.

Lastenhuoltolaitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunta kokoontui vuoden aikana 6 kertaa ja pöytäkirjat sisälsivät 25 pykälää. Eri osastojen toimintakertomus seuraa tuonnempana.

Lautakunnan käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat:

Suuren laitospaikkapulan vuoksi lautakunta joutui useaan otteeseen käsittelemään kaupungin laitosten kehittämistä. Niinpä lautakunta esitti ¹⁾ 42 milj. mk:n suuruisen määrärahan varaamista v:n 1950 talousarvioon Toivolan koulu- ja osastorakennussuunnitelman toteuttamiseksi ja rakennustoimiston oikeuttamista käyttämään näitä varoja tarpeellisen määrän jo kertomusvuonna.

Lautakunta päätti ²⁾ pysyä aikaisemmassa päätöksessään Sofianlehdon lastenkodin laajennussuunnitelma-asiassa, mikäli se koski erillisen henkilökunnan asuntotalon rakentamista, ja esitti lisäksi tutkittavaksi mahdollisuuksia Reijolan lastenkotia vastaavan 40—60 paikkaisen laitoksen sijoittamisesta Sofianlehdon yhteyteen.

¹⁾ Lastens. lk. 18 p. tammik. 40 §. — ²⁾ S:n 15 p. marrask. 1 §.

Paikkapulan lieventämistä silmällä pitäen päätettiin ¹⁾ puoltaa kaupungin osallistumista Diakonissalaitoksen suunnittelemaan vajaamielisten lasten Rinnekoti nimisen laitoksen laajentamiseen n. 20 %:n kustannuksin eli 21.1 milj. mk:lla, jolloin kaupunki saisi käytettäväkseen 25 uutta hoitopaikkaa.

Sen johdosta, että Tavalan koulukodin vuokrasopimus päättyi v:n 1950 puolivälissä, lautakunta, lastenhuoltolaitoskomitean antaman suosituksen mukaisesti esitti ²⁾ kaupunginvaltuustolle, että Tavalan koulukoti siirrettäisiin Ryttylän koulukodin yhteyteen Alatalo-osastoksi ja samalla suoritettaisiin erinäisiä virkojen järjestelyjä ja tarpeellisia korjaustöitä.

Poikien eristyslaitos, joka toimi supistetussa muodossaan kertomusvuoden loppuun, päätettiin ³⁾ kokonaisuudessaan siirtää vastaanottokodin yhteyteen v:n 1950 alusta lukien.

Leikki- ja askartelutoiminnan kehittämiseksi lastenkodeissa lautakunta päätti ⁴⁾ merkitä v:n 1950 talousarvioehdotukseensa määrärahan laitosten leikki- ja askarteluvälineiden uudistamista ja Malmin lastenkodin puolipäiväisen lastentarhanopettajan palkkaamista varten.

Niiden lastenhuoltolaitosten, joilla ei ollut käytettävissään maatilaa, piha-alueiden kunnostamisesta lautakunta teki ⁵⁾ esityksen.

Lastenhuoltolaitosten hallinnon tehostamiseksi lautakunta päätti ⁶⁾ asettaa keskuudestaan ns. laitostoimikuntia, mutta kaupunginhallitus kielsi päätöksen toimeenpanon. Asia jäi kaupunginhallituksen asettaman lastenhuoltolaitoskomitean harkittavaksi.

Lautakunnan esityksestä ⁷⁾ kaupunginhallitus asetti 5-henkisen komitean käsittelemään lastenhuoltolaitosten kehittämistä ja vastaista rakennusohjelmaa kokonaisuudessaan. Komitea otti nimekseen Lastenhuoltolaitoskomitea. Lautakunnan edustajina komiteassa olivat puheenjohtaja Manninen ja jäsen Bruun. Komitean sihteerinä toimi lastensuojelun toimitusjohtaja A. E. Heiskanen. Komitean mietintö ei valmistunut vielä kertomusvuoden aikana.

Kaupunginhallitus asetti kertomusvuonna 6-henkisen komitean tutkimaan kysymystä yhteisen viraston perustamisesta lapsi- ja perhelisien sekä äitiysavustusten suorittamista varten, lastensuojelun ja muun huoltotoimen keskeisen vastaisen yhteistoiminnan kehittämisen mahdollisuuksia yleensä sekä huoltohallinnon organisatiokysymystä. Lastensuojelutyön edustajina komiteassa olivat toimitusjohtaja Heiskanen ja lautakunnan jäsen, vt. kouluneuvos Westerlund. Komitea ei vielä kertomusvuonna saanut laajakantoista työtään valmiiksi.

Alaikäisten kotiapulaisten valvonta tuli uuden kotiapulaislain johdosta huhtikuun alusta lautakunnan tehtäväksi ja annettiin ⁸⁾ tarkoituksenmukaisuussyistä turvattomien lasten huolto-osaston ja lastenhuollontarkastajan hoidettavaksi.

Kaupunginvaltuusto antoi joulukuun 15 p:nä 1948 lautakunnan tehtäväksi väliaikaisesti järjestää lasten sijoittamista päivähoitoon lautakunnan valvonnan alaisiin, sopiviksi katsottuihin yksityiskoteihin. Lautakunta määräsi ⁹⁾ turvattomien lasten huolto-osaston hoitamaan tätä tehtävää. Työ osoittautui kuitenkin ajateltua vaikeammaksi. Hoitokoteja oli tosin runsaastikin saatavissa, mutta kun niiden soveltuvaisuutta ryhdyttiin tutkimaan ja yritettiin niitä valvoa, kieltäytyivät hoitokotien pitäjät siitä, eikä minkään lain nojalla voitu heitä siihen velvoittaa. Työ näytti silloisessa muodossaan siinä määrin epätarkoituksenmukaiselta, että lautakunta päätti ¹⁰⁾ pyytää sosiaaliministeriötä joko kiirehtimään lastensuojelulain yleistä tarkistusta tai ryhtymään perhepäiväkotien osalta erikoistoimenpiteisiin.

Lastensuojeluviraston ja lastenhuoltolaitosten henkilökunnan sairaus- ja synnytysloma-anomuksia lautakunta käsittelee yhteensä 77 (edellisenä vuonna 87).

Edellä mainittujen esitystensä lisäksi antoi lautakunta sosiaaliministeriön ja kaupunginhallituksen pyynnöstä kertomusvuonna 12 (20) eri lausuntoa, joista useimmat koskivat lasten- ja nuorisonhuoltoon anottuja avustuspäämäärärahoja.

¹⁾ Lastens. lk 5 p. heinäk. 31 §. — ²⁾ S:n 8 p. marrask. 30 §. — ³⁾ S:n 13 p. jouluk. 25 §. — ⁴⁾ S:n 2 p. elok. 10 §. — ⁵⁾ S:n 2 p. elok. 20 §. — ⁶⁾ S:n 22 p. helmik. 55 §. — ⁷⁾ S:n 22 p. helmik. 59 §. — ⁸⁾ S:n 3 p. toukok. 34 §. — ⁹⁾ S:n 18 p. tammik. 4 §. — ¹⁰⁾ S:n 8 p. marrask. 14 §.

Oman erikoisryhmänsä muodostivat sosiaaliministeriön lastensuojelutoimistolle annetut 66 (77) lausuntoa, jotka koskivat erinäisten helsinkiläislasten luovuttamista ottolapsiksi Ruotsiin ja Tanskaan.

Lastensuojeluvirasto

Toimistot. Lastensuojeluvirasto jakaantui ohjesäännön mukaisesti kuuteen toimistoon, jotka olivat seuraavat:

1. Yleinen eli hallinnollinen toimisto, jonka tehtävänä oli valmistella lastensuojelulautakunnan käsiteltäväksi ja panna täytäntöön kunnallisen lastensuojelun ja -huollon sekä muiden siihen liitettyjen huoltoalojen yleiset hallinto- ja talousasiat sekä valvoa lastenhuoltolaitosten toimintaa. Toimiston johtajana sekä samalla koko lastensuojeluviraston toimitusjohtajana toimi hovioikeuden auskultantti A. E. Heiskanen. Lautakunnan sihteerinä oli herra E. Stenholm.

2. Turvattomien lasten huoltotoimisto eli lasten huoltotoimisto, jonka asiat käsiteltiin turvattomien lasten huolto-osastossa. Toimiston tehtävänä oli valmistella ne tapaukset, joissa lapsen yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin a), b), c) ja d) kohdissa mainituista syistä, sekä toimeenpanna osaston päätökset. Lisäksi toimiston tehtäviin kuului lastensuojelulain VI luvun edellyttämä kasvattilasten valvonta, äitiensä luona hoidettavien aviottomain lasten hoidon valvonta¹⁾, huhtikuun 1 p:stä 1949 alkaen nuorten kotiapulaisten valvonta, lisäksi kesävirikistyksen järjestäminen vähävaraisten perheiden lapsille sekä lausuntojen antaminen viranomaisille lasten holhousta ja hoitoa koskevista asioista. Toimiston johtajana oli lastenhuollontarkastaja, filosofian maisteri H. M. Törnudd.

3. Suojelukasvatustoimiston tehtävänä oli valmistella suojelukasvatusosastolle esitettäväksi ne asiat, joissa lapsen tai nuoren henkilön yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin e) kohdassa tai 8 §:n 2 momentissa mainituista syistä, ja suorittaa ne tehtävät, jotka nuoria rikoksentekejiä koskevista säännöksissä oli lastensuojelulautakunnalle määrätty. Toimiston johtajana oli nuorisohuoltaja, filosofian maisteri K. A. Helasvuo.

4. Aviottomien lasten huoltotoimisto eli lastenvalvojan toimisto, jonka tehtävänä oli hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetussa laissa ja näiden lasten valvontaa koskevassa asetuksessa oli lastenvalvojalle määrätty, kuin myös asianomaisen lapsen huoltajan tai huoltoviranomaisen pyynnöstä tapahtuva asumus- ja avioerolasten hoidon ja kasvatuksen sekä taloudellisten etujen valvonta. Toimiston päättävänä elimenä oli lautakunnan asettama erityishuolto-osasto. Toimiston johtajana oli lastenvalvoja, varatuomari A. J. Koskenkylä apunaan apulaislastenvalvoja, hovioikeuden auskultantti E. M. Tynkkynen.

5. Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto, joka valmisti perhelisälain ja äitiysavustuslain mukaiset asiat erityishuolto-osastolle esiteltäväksi ja jonka tehtävänä lisäksi oli täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrättyt tehtävät sekä järjestää ja valvoa pikkulasten hoidon neuvontaa ja äitiyshuoltoa. Toimiston hoitajana toimi rouva S. Hiisivaara-Mörk.

6. Työhuoltotoimisto, jonka tuli valmistella sotaorpojen ja sotaleskien työhuoltolakien, invaliidihuoltolain ja ammattiopintojen avustamisesta annetun lain edellyttämät asiat työhuolto-osastolle esiteltäväksi ja muuten täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrättyt tehtävät. Toimiston johdosta vastasi työ- ja opintohuoltaja, insinööri A.-L. Levanto.

Kassa-, tili- ja perimisasiat hoiti yhteinen huoltotoimen kassa- ja tili-toimisto sekä asiamiesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden alussa oli lastensuojelun palveluksessa 224 sääntöpalkkaisesti sekä 70 tilapäisesti palkattua eli yhteensä 294 viranhaltijaa. Vastaavat luvut olivat vuoden päättyessä 228, 64 ja 292. Henkilökunnasta oli vuoden alussa 49 sääntöpalkkaista ja 14 tilapäistä ja vuoden päättyessä 49 sääntöpalkkaista ja 16 tilapäistä lastensuojeluviraston sekä loput laitosten palveluksessa.

Toimistotyö. Lastensuojeluvirastosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 43 330 kirjelmää (edellisenä vuonna 33 382). Näistä oli hallinnollisen toimiston 1 599 (1 506),

¹⁾ Lastens. lk. 1948 19 p. lokak. 27 §.

turvattomien lasten huoltotoimiston 6 330 (3 556), suojelukasvatustoimiston 5 489 (5 298), aviottomien lasten huoltotoimiston 13 902 (10 361), äitiysavustus- ja perhelisätoimiston 10 304 (7 208) ja työhuoltotoimiston 5 706 (5 453).

Lastenhuoltolaitokset

Kertomusvuonna olivat kaupungin omistuksessa seuraavat lastenhuoltolaitokset:

Sofianlehdon pikkulasten koti, jossa eri osastoilla oli yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille normaalilapsille. Syyskuun 9 p:nä 1948 paikkojen lukumäärää lisättiin väliaikaisesti 15:llä. Kodin johtajana toimi terveysisä L. H. Härmälä apunaan 35 sääntöpalkkaista ja 16 tilapäistä viranhaltijaa.

Reijolan lasten koti, jossa eristysosastoinen oli 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu lastentarhaiässä oleville normaalikykyisille lapsille. Kodin johtajana toimi neiti M. Ritvanen apunaan 10 sääntöpalkkaista ja 5 tilapäistä viranhaltijaa.

Kullatorpan lastenkodissa hitaasti kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaikäisten kehitystasolla olevia lapsia varten oli niinkään 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti A. W. Orola. Lisäksi oli laitoksen palveluksessa 9 sääntöpalkkaista ja 5 tilapäistä viranhaltijaa.

Malmin lasten koti on tarkoitettu normaalilapsia varten ja sen paikkaluku oli 40. Kodin johtajana oli neiti E. Hytönen apunaan 11 sääntöpalkkaista ja 5 tilapäistä viranhaltijaa.

Nukarin lasten koti on syvemmin vajaamielisiä lapsia varten. Hoitopaikkoja oli laitoksessa 30. Kodin johtajana oli neiti R. M. Ojalainen apunaan 11 sääntöpalkkaista ja 3 tilapäistä viranhaltijaa.

Toivolan koulukoti Helsingin kaupungin Pakilassa omine maatalouksineen on tarkoitettu enintään 80 apukouluasteella olevalle, käytökseltään moitteettomalle lapselle. Laitoksessa toimi suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu. Koulukodin johtajana toimi opettaja V. T. Ilasmaa. Muuta henkilökuntaa oli 23 sääntöpalkkaista ja 8 tilapäistä viranhaltijaa.

Ryttylän koulukoti, joka sijaitsee Hausjärven pitäjässä omine maataloineen, voi ottaa vastaan 75 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa kiinnitettiin erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana toimi kansakoulunopettaja M. E. Sutinen apunaan 33 sääntöpalkkaista ja 4 tilapäistä viranhaltijaa.

Toivoniemen koulukoti sijaitsi maataloineen Lohjan pitäjässä ja oli tarkoitettu 26 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka osallistui myös opetukseen, toimi neiti H. Laaksonen apunaan 8 sääntöpalkkaista ja 3 tilapäistä viranhaltijaa.

Tavolan koulukoti Nummen pitäjässä on tarkoitettu enintään 25 kehityksensä puolesta apukouluasteella olevalle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa oli 20 sijaa. Osa oppilaista oli sijoitettu täysihoitoon laitoksen lähellä oleviin yksityisiin perheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi I. J. Jokinen apunaan 3 sääntöpalkkaista viranhaltijaa.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti sijaitsee Sofianlehdossa. Edellinen näistä toimii havaintojentekolaitoksena kouluikäisten lasten vastaisiin hoitopaikkoihinsa sijoittamista varten, jota paitsi käytökseltään moitteettomat lapset voivat sen koululaisosastolla asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa. Ammattioppilaskoti taas tarjoaa asunon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen. Vastaanottokodissa oli yhteensä 100 ja ammattioppilaskodissa 36 hoitopaikkaa. Kummankin laitoksen johtajana toimi opettaja M. Tuokko apunaan 26 sääntöpalkkaista ja 8 tilapäistä viranhaltijaa.

Poikien eristyslaitos. Laitos perustettiin siveellisesti harhaantuneiden nuorten väliaikaista sijoitusta varten, jotka eivät olleet soveliaita pidettäväksi vastaanottokodissa ja jotka olivat erikoisen huolellisen valvonnan tarpeessa. Laitoksessa oli 11 hoitopaikkaa. Laitos toimi kertomusvuonna supistetussa muodossa marraskuun 15 p:nä saakka, jonka

jälkeen se henkilökunnan vuosilomien takia suljettiin ja vuoden lopussa siirrettiin vastaanottokodin yhteyteen.

Hyvösen lastenkoti, jonka omistaa samanniminen säätiö, mutta joka on kaupungilta useana vuonna saanut avustusta toimintansa tukemiseksi, toimi 35 paikkaisena Kotkankadun talossa n:o 14—16. Kodin hallintoa on valvonut lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi asettama johtokunta, johon kertomusvuonna kuuluivat talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä kanslisti Y. A. Aittokoski, lastentarhain tarkastaja E. M. G. Borenius, varatuomari M. Mustakallio ja professori A. H. Ylppö. Kodin johtajattarena toimi neiti E. I. Siirala apunaan 9 muuta toimenhaltijaa. Kodin kaikki hoidokit olivat lastensuojelulautakunnan sinne sijoittamia.

Ent. Bengtsärin koulukodin tila Bromarvin pitäjässä oli kertomusvuonna edelleenkin lautakunnan hallinnossa. Tilalla suoritettiin viljelysmaiden perusparannustöitä sekä sodassa tuhottujen metsien raivauksia ja metsänistutuksia. Tilaa käytettiin nuorisotyö-
lautakunnan järjestämien nuorisoleirien tarpeisiin.

Lastenhuoltolaitosten toiminta. Sen lisäksi, mitä muualla eri yhteyksissä on esitetty lastenhuoltolaitoksista, mainittakoon, että laitosten välittömästä johdosta vastasi asianomainen laitoksen johtaja. Laitosten yleisvalvonnan suoritti toimitusjohtaja. Kasvatuksellisesta valvonnasta huolehti lastenkotien ja Toivolan koulukodin osalta lastenhuoltontarkastaja ja muiden koulukotien osalta nuorisonhuoltaja.

Tietopuolinen opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty pääasiallisesti pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatko-opetukseen sisältyvillä käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintoon kuuluvissa kouluissa ollut, sillä verraten harvalukuiset ruotsinkieliset hoidokit voivat käydä vastaanottokodista käsin kaupungin ruotsinkielisissä kansakouluissa. Opetuksen tarkastuksesta koulukodeissa huolehti Helsingin kaupungin kansakoulujentarkastaja.

Terveystarkastukset laitoksissa hoiti lautakunnan lääkäri, lääketieteen lisensiaatti P. T. Leisti. Lasten terveydentilasta mainittakoon seuraavaa:

Vähitellen parantuneen ruoka- ja vaatetustilanteen johdosta lautakunnan alaisissa laitoksissa olevien lasten yleisvointi ja ravitsemustila parani huomattavasti ja useimmissa laitoksissa lasten terveydentila oli yleensä hyvä. Kuten oheisesta taulukosta selviää, lisäsivät muutamat kulkutaudit, etenkin influenssaepidemia, huomattavasti sairaustapausten lukumäärää.

Kun tarkastetaan Sofianlehdon pikkulastenkodin sairaustilastoa, voidaan havaita, että kaikki siellä esiintyneet sairaudet olivat tartuntatauteja. Tähän ilmeisesti vaikuttivat seuraavat seikat: paikkojen lukumäärää lisättiin ja lapsia oli päivittäin hoidossa yli varsinaisen paikkaluvun, jolloin eristysmahdollisuudet ja uusien, useimmiten sairaina sisäänotettujen lasten eristäminen oli hyvin vaikeata. Sairaustilanne ilmeni etenkin ripulin, hengityselinkatarrin sekä näiden aiheuttamien jälkitautien suuressa lukumäärässä.

Hygieniset olosuhteet eri laitoksissa, huomioon ottaen tilanahtauden ja puutteelliset rakennukset muutamissa laitoksissa, olivat yleensä hyvät. Lapsille suoritettiin tarpeelliset rokotukset.

Eri sairaustapausten lukumäärä ilmenee seuraavasta taulukosta:

Tautiryhmä	Sofianlehto	Reijola	Kullatorppa	Malmi	Nukari	Ryttylä	Toivoniemi	Tavola	Toivola	Vastaanotto- ja ammatinoppiaskei	Yhteensä
Hengityselinkatarrit ...	126	15	24	5	15	46	—	4	13	29	277
Influenssa.....	53	30	26	15	5	22	—	—	20	49	220
Ripuli	138	—	—	—	—	1	—	4	—	—	143
Paiseet	32	10	—	14	—	4	—	8	19	11	98
Korvatulehdukset	54	4	—	11	1	7	—	1	—	1	79
Ihosairaudet	63	—	—	4	—	1	—	2	—	4	74
Angina	30	—	2	2	—	5	1	—	1	13	54
Tuhkarokko	—	15	12	1	—	—	—	—	8	7	43

jatkoa

Tautiryhmä	Sofianlehto	Reijola	Kullatorppa	Malmi	Nukari	Ryttylä	Toivoniemi	Tavola	Toivola	Vastanotto- ja ammatinopettajakoti	Yhteensä
Silmäsairaudet.....	22	—	1	1	—	3	—	—	5	1	33
Tapaturmat.....	—	—	—	4	—	19	1	2	5	2	33
Keuhkokuume.....	24	—	5	1	—	—	—	—	—	—	30
Keltatauti.....	—	—	—	—	18	12	—	—	—	—	30
Vesirokko.....	—	26	—	—	—	—	—	—	—	—	26
Hinkuyskä.....	—	8	5	—	—	—	—	—	7	—	20
Suutulehdukset.....	2	—	—	4	1	—	—	—	—	—	7
Tulirokko.....	—	4	1	1	—	—	—	1	—	—	7
Sikotauti.....	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	5
Muut sairaudet.....	2	—	—	2	1	6	—	2	2	3	18
Yhteensä	546	112	76	65	41	126	2	24	81	124	1 197

Turvattomien lasten huoltotoimisto

Lukuunottamatta kasvattilapsia, kesäksi maalle toimitettuja sekä leikkikentille ilmoitettuja lapsia jätettiin turvattomien lasten huoltotoimistolle kertomusvuoden kuussa 2 629 (1 696) ilmoitusta ja virka-apupyynnöä. Virka-apupyynnöt koskivat useimmissa tapauksissa lausunnon antamista holhousasioissa, joita oli 29 (46), ja adoptioasioissa, joita oli 57 (65), joista viimeksi mainituista 10 koski aviolapsia, muut aviottomia, sekä muissa lasten kotiolojen selvitystä koskeissa asioissa. Ilmoitukset jakaantuivat ilmoituksen tekijän, ilmoituksen syyn ja sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaisesti seuraavasti:

	0—1 v.		2—6 v.		7—15 v.		Yli 16 v.		Kaikkiaan		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
<i>Ilmoituksen tekijä</i>											
Huoltoviranomainen	6	17	30	40	39	35	1	2	76	94	170
Terveystenhoitoviran-											
omainen	42	55	54	29	13	17	—	—	109	101	210
Kouluviranomainen	—	—	—	—	10	5	—	—	10	5	15
Poliisiviranomainen	2	8	11	4	12	12	—	—	25	24	49
Muut viranomaiset	6	7	31	27	51	83	2	1	90	118	208
Lastensuojelujärjestöt ...	12	21	36	25	8	5	—	—	56	51	107
Lastensuojeluviraston vir-											
kailijat	7	2	16	14	31	20	19	17	73	53	126
Vanhemmat	143	107	177	153	90	71	—	—	410	331	741
Yksityiset henkilöt	60	79	204	190	205	255	7	3	476	527	1 003
Yhteensä	278	296	559	482	459	503	29	23	1 325	1 304	2 629
<i>Ilmoituksen syy</i>											
Lapsen:											
sairaus	10	12	18	10	7	5	—	1	35	28	63
raajarikkoisuus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
aistivallisuus	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	2
vajaamielisyys ja mieli-											
sairaus	—	3	10	2	6	13	—	—	16	18	34
muu henkinen poikkeaa-											
vuus	—	—	4	—	9	10	—	—	13	10	23
Isän, äidin tai molempien:											
kuolema	1	2	13	14	14	15	2	—	30	31	61
sairaus	62	84	135	101	53	39	1	—	251	224	475
lapsen hylkääminen ...	10	7	12	16	16	7	—	—	38	30	68
työnpuute	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
huolimattomuus, työ-											
haluttomuus	26	28	62	46	40	33	—	—	128	107	235

jatkoa

	0—1 v.		2—6 v.		7—15 v.		Yli 16 v.		Kaikkiaan		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
työolot	32	20	25	15	2	4	—	—	59	39	98
asuntovaikeudet	76	72	82	59	32	21	—	—	190	152	342
juoppous	9	9	51	42	44	43	—	—	104	94	198
irtolaisuus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
vapausrangaistus	3	6	13	9	5	4	—	—	21	19	40
lapsen pahoinpitely	7	2	12	14	17	15	—	—	36	31	67
muu kasvatuskyvyn puute	—	1	11	13	26	32	—	1	37	47	84
Lapseen kohdistuva si- veellisyyssrikos yms.	—	—	1	3	—	10	—	—	1	13	14
Aiheeton ilmoitus	—	2	10	8	20	18	1	—	31	28	59
Muu syy	42	48	99	130	168	233	25	21	334	432	766
Yhteensä	278	296	559	482	459	503	29	23	1 325	1 304	2 629
<i>Toimenpide</i>											
Varoitus	4	—	21	19	26	31	—	—	51	50	101
Suojeluvalvonta	4	—	11	7	3	5	—	1	18	13	31
Epätäydellinen huostaan- otto	102	120	200	185	149	168	6	3	457	476	933
Huostaanotto: hylkäämisen tai van- hemp. kuoleman perus- teella	4	3	8	10	16	12	1	—	29	25	54
sopimuksen perusteella vastoin vanhempien tahtoa	63	52	38	28	21	20	—	—	122	100	222
Lausunnot eri viranomai- sille	—	1	1	1	—	1	—	—	1	3	4
Muut toimenpiteet	2	2	14	15	43	60	2	1	61	78	139
Ei toimenpiteitä	16	14	56	50	54	62	16	18	142	144	286
Yhteensä	83	104	210	167	147	144	4	—	444	415	859
Yhteensä	278	296	559	482	459	503	29	23	1 325	1 304	2 629

Huostaanotetut lapset. Turvattomien lasten huoltotoimiston luetteloissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 2 109 (1 951) turvatonta, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli 1 345 (1 244) lasta oli sijoitettu yksityishoittoon, nimittäin 659 (637) yksityisiin perheisiin ja 686 (607) yksityisiin lastenkoteihin. Kaikista huostassa olevista lapsista oli 216 eli 10.2 % ruotsinkielisiä ja 12 eli 0.6 % vieraskielisiä. Kertomusvuoden aikana otettiin osaston huostaan 801 (634) lasta ja poistettiin 722 (643) lasta, joten toimiston luetteloihin v. 1950 jäi 1 387 (1 308) lasta.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 100 lasta 7 077 päivää, näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 23 lasta käsittäen 4 269 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 22 lasta.

Poikkeuksellisten lasten huoltoa suunniteltaessa pyydettiin psykiatrin tai psykologin lausunnot kaupungin lastenpsykiatrin ja koulupsykologien toimistoista, Malmin kasvatusneuvolasta ja Samfundet Folkhälsanin mentaalihygienisestä neuvolasta, yhteensä 70 tapauksessa.

Poikkeuksellisten tai vajaakykyisten lasten lukumäärä ja sijoituspaikat selviävät seuraavasta yhdistelmästä:

Sijoituspaikka	Poikkeuksellisia lapsia								Huoltopäiviä		
	Jäljellä v:sta 1948		Uusia		Yh-teen-sä	Eronneita		Jäljellä v:een 1950		Kaik- kiaan	Keskim. hoidok- kia koh- den
	Poi- kia	Tyt- töjä	Poi- kia	Tyt- töjä		Poi- kia	Tyt- töjä	Poi- kia	Tyt- töjä		
Aistiviallisten laitokset	1	—	2	3	6	1	3	2	—	1 248	208.0
Kaatumatautisten huoltolaitokset	4	2	2	—	8	—	1	6	1	2 576	322.0
Vajaamielisten laitokset	38	40	41	13	132	11	6	68	47	41 698	315.9
Heikkomielisten lasten lastenkodit	100	37	19	10	166	25	9	94	38	46 910	282.6
Ongelmalaisten hoito- ja tarkkailu- kodit	—	—	3	2	5	3	1	—	1	488	97.6
Sairaalat	4	2	—	1	7	—	—	4	3	2 393	341.9
Tavalliset lastenkodit	19	16	3	1	39	1	—	21	17	10 620	272.3
Yksityisperheet	1	1	—	—	2	—	—	1	1	730	365.0
Yhteensä	167	98	70	30	365	41	20	196	108	106 663	292.2

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin lastenkodeissa v:n 1949 aikana selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofian lehdon pikku-lasten-koti	Reijolan lasten-koti	Kullatorpan lasten-koti	Malmin lasten-koti	Nukarin lasten-koti	Toivolan kou-lukoti	Vastaan-ottoko-din kou-lulais-osasto	Yh-teensä
V:sta 1948 hoitoon jääneitä	112	34	37	36	18	79	54	370
V. 1949 hoitoon otettuja	194	86	17	41	17	12	102	469
Yhteensä	306	120	54	77	35	91	156	839
Näistä:								
a) Edelleen toimiston hoidossa ol-len sijoitettiin:								
yksityishoitoon	13	10	—	3	—	—	10	36
toiseen lastenkotiin	53	19	7	8	—	2	24	113
sairaalaan	5	—	—	3	—	—	1	9
b) Toimiston hoidosta poistettui-na luovutettiin:								
vanhempainsa hoitoon	97	53	4	23	2	7	54	240
toiseen maksuttomaan hoi-toon	15	3	—	1	—	2	6	27
toisen kunnan hoitoon	2	2	—	1	—	—	1	6
muihin lastenhuoltolaitoksiin	1	—	3	—	1	3	4	12
kuoli	8	—	4	—	—	—	—	12
poistettiin muista syistä	—	—	—	—	1	2	4	7
Poistettuja yhteensä	194	87	18	39	4	16	104	462
V:een 1950 jääneitä	112	33	36	38	31	75	52	377

Näistä kaupungin omiin laitoksiin sijoitetuista lapsista oli 1 (1) aistiviallinen, 113 (115) heikkomielistä ja 59 (25) syvemmin vajaamielistä.

Yksityishoitoon sijoitetut lapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavasta yhdistelmästä. V. 1949 hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana oli useammassa hoitopaikassa. Näin oli asianlaita maaseudulle yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuihin 5 lapseen, Helsinkiin yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuihin 2 lapseen, Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuihin 2 lapseen ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuihin 2 lapseen nähden.

	Yksityisiin lasten- koteihin sijoitettuja lapsia		Yksityisiin perhei- siin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maa- seudulle	Helsinkiin	Maa- seudulle	
V:sta 1948 hoitoon jääneitä	223	139	174	286	822
V. 1949 hoitoon otettuja	226	98	88	111	523
Yhteensä	449	237	262	397	1 345
Näistä:					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen siirrettiin:					
toiseen sijoituspaikkaan	12	5	3	6	26
kunnan lastenkotiin	5	9	4	7	25
yksityisiin lastenkoteihin	5	8	4	4	21
sairaaloihin	4	1	—	—	5
vajaakykyisten hoitoloihin	25	2	1	—	28
b) Toimiston hoidosta poistettuina siirrettiin:					
työhuolto-osastolle	1	—	—	—	1
suojelukasvatustoimiston huoltoon	1	1	2	—	4
vanhempainsa hoitoon	131	62	20	37	250
toisen kunnan hoitoon	2	3	—	2	7
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoi- toon	22	10	10	14	56
poistettiin työkykyisiksi tultuaan	3	3	18	32	56
poistettiin muista syistä	—	—	—	1	1
kuoli	5	—	1	—	6
Poistettuja yhteensä	216	104	63	103	486
V:een 1950 jääneitä	233	133	199	294	859

Lisäksi mainittakoon, että Leppävaarassa sijaitsevassa valtion ammattikoulussa oli 1 poika 151 päivää ja Kauniaisissa sijaitsevassa kodinhoito-opistossa 5 poikaa yhteensä 1 089 päivää ja 5 tyttöä yhteensä 1 363 päivää. Hinthaarassa sijaitsevassa kodinhoito-opistossa 3 poikaa yhteensä 788 päivää ja 4 tyttöä yhteensä 750 päivää sekä Lohjalla sijaitsevassa kodinhoito-opistossa 1 poika 121 päivää. Seuraavaan vuoteen jäi 6 tyttöä ja 6 poikaa.

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin mahdollisuuksien mukaan sijoittaa sukulaistensa luokse. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin lautakunnan useimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja huoltolautakuntien välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston huoltotarkastajat ja lastenhoidonneuvoloiden terveyssisarot, kun taas maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset huoltolautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastenhuollontarkastaja apulaisineen suoritti kertomusvuoden aikana tarkastusmatkoja maaseudulle.

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset lapset saivat käydä kansakoulua, joista vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitä paitsi toimitti lautakunta 21 (31) kansakoulukurssin suorittaneelle lapselle tilaisuuden saada taipumustensa mukaista opillista tai ammatillista jatko-opetusta käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 663 540 mk, josta saatiin sosiaaliministeriöltä 274 970 mk:n suuruinen korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten lukumäärä oli vuoden alussa 286. Näistä poistettiin hoidosta 103 ja uusia sijoitettiin 111, joten vuoden päättyessä maaseudulle sijoitettujen lukumäärä oli 294.

Palkattuja asiamiehiä lautakunnalla oli Helsingin maalaiskunnassa, Espoossa, Kirkkonummella, Vihdissä, Siuntiossa, Tuusulassa, Lohjalla, Nurmijärvellä, Sipoossa, Hyvinkäällä, Mäntsälässä, Jokioissa, Kiikalassa, Ylivieskassa, Somerolla ja Nurmossa.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatustarpeiden, kasvatusvanhempien sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 800 mk:sta 7 500 mk:aan kuukaudelta. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoito- ja matka-

kustannukset ja myöskin säälettävissä tapauksissa myönnettyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset aikaisemmin mainitut koulutuskustannukset huomioon ottaen maksamaan yhteensä 27 309 035 mk eli keskimäärin 20 305 mk vuodessa kutakin lasta kohden maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin saatua osuutta lukuunottamatta.

Suojeluvalvonta. Suojeluvalvontaan jäi edelliseltä vuodelta 6 lasta. Vuoden aikana poistettiin valvonnasta 2 lasta ja valvontaan määrättiin uusina tapauksina 3 lasta.

Aviottomien lasten valvonta. Aviottomien lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja lasten hoidon ja kasvatuksen valvonta siirtyivät vuoden alkupuoliskolla aviottomien lasten huoltotoimistolta turvattomien lasten huoltotoimistolle, jossa lastenhuollontarkastaja joutui lastensuojelulautakunnan lokakuun 19 p:nä 1948 tekemän päätöksen perusteella toimimaan avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain 14 § 2 mom. mukaisesti lastenvalvojan apulaisena aviottomien lasten valvontaa koskeissa asioissa. Lasten jakaantuminen sijoituspaikan mukaan selviää sivulla 31 olevasta taulukosta.

Kasvatillapset. Lastensuojelulain säännösten mukaan tuli lastensuojelulautakunnan valvoa toiminta-alueillaan olevien kasvatti- eli sellaisten lasten hoitoa ja kasvatusta, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä olivat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnan valvonnan alaisina oli kertomusvuonna yhteensä 889 (700) kasvattilasta, joista poikia 422 (306) ja tyttöjä 467 (394). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 500 (359) ja aviolapsia 389 (341).

Lastensuojeluviraston huoltotarkastajat huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Jälkihuolto. Hoitokoteihin sijoitetut lapset eivät yleensä kaivanneet jälkivalvontaa, koska asianomaiset kasvatustavanhemmat huolehtivat hyvin heistä. Jotkut maalta kaukunkiin siirtyneet 16 vuotta täyttäneet lapset joutuivat toimiston valvottaviksi. Kuluneena vuonna oli jälkivalvonnassa 9 lasta, joista 3:n kohdalla valvonta lakkautettiin. Toivolan koulukodin ent. hoidokkeja valvottiin laitoksesta käsin. Heidän lukumääränsä oli kuluneena vuonna 25.

Nuoret kotiapulaiset. Huhtikuun 1 p:nä voimaan tulleen kotiapulaislain mukaan jouduivat kaikki 16 vuotta nuoremmat kotiapulaiset lastensuojelulautakunnan valvontaan. Tästä valvonnasta huolehti turvattomien lasten huoltotoimisto. Työnantajat ilmeisesti eivät kuitenkaan ole tehneet lainmukaisia ilmoituksia palvelukseen ottamistaan nuorista kotiapulaisista, koska heitä kuluneena vuonna rekisteröitiin ainoastaan 13. Valvonta lakkautettiin 2 tapauksessa ja 1 tapauksessa kiellettiin työnantajaa pitämästä alaikäistä kotiapulaista työssään. 11 nuorta kotiapulaista jäi vuoden vaihteessa edelleen valvontaan.

Lasten kesävirkestystoiminta. Tarjotakseen varattomimpien perheiden lapsille mahdollisuuden päästä kesäksi maalle lastensuojeluvirasto jakoi rautatielippuja 15 vuotta nuoremmille lapsille ja aivan pienten lasten saattajille. Näin jaettiin lippuja kaikkiaan 496 (717), joista lapsille 272 (388) ja saattajille 224 (329). Edelleen hankittiin sellaisille lapsille, joiden vanhemmilla ei ollut sukulaisia tai tuttavita, jotka olisivat ottaneet lapset hoitoonsa ilman maksua, vanhempien avustuksella maksuttomia ja maksullisia kesäkohteja 46 (50), jolloin turvattomien lasten huolto-osasto tarpeen mukaan välitti hoitomaksut. Useimmissa tapauksissa lapset saivat olla koko kesän maalla; vain poikkeustapauksissa oli oleskelu lyhempiä aikoja. Ennen lasten maalle lähettämistä toimitettiin terveystarkastus. Useimmat lapset tutki lautakunnan lääkäri joko lastensuojeluvirastossa tai omalla vastaanotollaan.

Edellä mainittujen matkalippujen hinnoista, 261 960 mk:sta, valtio korvasi puolet, joten kaupungin osuudeksi jäi 130 980 mk.

Sellaisille lapsille, jotka eivät syystä tai toisesta päässeet maalle, järjestettiin kesäleikkitoimintaa eri puolilla kaupunkia, nim. Vallilassa, Eläintarhassa, Hietarannassa, Kaivopuistossa, Malmilla, Toukolassa, Taka-Töölössä ja Pirkkolan omakotialueella, kaikkiaan 8 (7) eri kentällä. Näille ilmoittautuneita lapsia oli yhteensä 3 174 (3 146). Keskimäärin päivää kohden koko kesän aikana oli kentillä 771 (863) lasta jakaantuen kutakin kenttää kohden seuraavasti: Eläintarhassa 129 (197), Hietarannassa 137 (160), Pirkkolassa 102 (133), Kaivopuistossa 109 (133), Töölössä 90 (95), Vallilassa 51 (67),

Toukolassa 73 (78) ja Malmilla 60. Suurin lapsiluku kaikilla kentillä yhteensä oli 2 495 (2 241). Lapset saivat kerran päivässä keittoruokaa, jonka oli valmistanut kaupungin elintarvikekeskus. Leikkikentät olivat avoimina kolme kesäkuukautta klo 10—15.

Kokoukset. Turvattomien lasten huolto-osasto piti 17 kokousta. Käsiteltyjen asioiden lukumäärä oli 1 213.

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria henkilöitä koskevia ilmoituksia saapui toimistoon v:n 1949 aikana kaikkiaan 802 (869), jotka ilmoitusten tekijäin, ilmoitusten syyn sekä sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaan ryhmittäytyivät seuraavasti:

	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		
	Poi- kia	Tyt- töjä	Poi- kia	Tyt- töjä	Poi- kia	Tyt- töjä	Yh- teensä
<i>Ilmoituksen tekijä</i>							
Kouluviranomainen	42	15	1	1	43	16	59
Poliisi- ja oikeusviranomainen	320	37	147	45	467	82	549
Huoltoviranomainen	3	2	1	2	4	4	8
Lastensuojeluviranomainen	15	8	5	4	20	12	32
Yksityinen henkilö	75	26	23	30	98	56	154
V. 1949 saapuneita ilmoituksia yhteensä	455	88	177	82	632	170	802
<i>Ilmoituksen syy</i>							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvaton ansiotoimi	2	—	1	1	3	1	4
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	35	12	—	—	35	12	47
Lsl. 8 § 2 mom:							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	317	26	6	8	323	34	357
Syyttäjää jättänyt syyttämättä, LNR 2 § ..	2	1	1	—	3	1	4
Oikeus jättänyt tuomitsematta, LNR 3 § ..	15	2	22	3	37	5	42
Havaittu irtolaiseksi	58	39	35	62	93	101	194
Ehdollinen tuomio	6	1	26	2	32	3	35
Tavattu juopuneena	5	1	78	2	83	3	86
Muu syy	15	6	8	4	23	10	33
V. 1949 saapuneita ilmoituksia yhteensä	455	88	177	82	632	170	802
V:sta 1948 jäljellä olevia ilmoituksia	76	19	24	21	100	40	140
Kaikkiaan	531	107	201	103	732	210	942
<i>Kohdistetut toimenpiteet</i>							
Osaston määräämä tai vahvistama toimen- pide:							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	173	8	49	5	222	13	235
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta	2	—	1	—	3	—	3
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta:							
Toimitettu kotikuntaansa	9	7	9	17	18	24	42
Toimitettu lääkärinhoitoon	2	—	—	—	2	—	2
Muu toimenpide	2	—	2	—	4	—	4
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvalvojan määrääminen	67	22	23	13	90	35	125
Lsl. 9 § 1 mom.	1	—	—	—	1	—	1
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kasvattami- nen, sopimuksen nojalla	42	9	5	8	47	17	64
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kasvattami- nen, lastensuojelulautakunnan päätök- sen nojalla	10	2	5	3	15	5	20
Nuorisonhuoltajan toimenpide tai ei mi- tään toimenpidettä	153	46	85	47	238	93	331
V. 1949 käsiteltyjä asioita yhteensä	461	94	179	93	640	187	827
V:een 1950 jääneitä ilmoituksia	70	13	22	10	92	23	115
Kaikkiaan	531	107	201	103	732	210	942

Ilmoitukset koskivat 700 lasta ja nuorta henkilöä, joista alle 16 vuotiaita poikia oli 401 ja tyttöjä 80 ja 16—17 vuotiaita poikia 147 ja tyttöjä 72.

Tutkimuksen yhteydessä pyydettiin psykiatrilääkärin lausunto kaupungin lastenpsykiatriltä 50, koulupsykologeilta 46, Malmin kasvatustieteiden neuvolalta 9, Samfundet Folkhälsan i svenska Finland-nimisen järjestön mentaalihygieniseltä neuvolalta 15 ja Kivelän sairaalan hermo- ja mielitautiosaston lääkäriltä 9, yhteensä 129 tapauksessa, minkä lisäksi eräitä hoidokkeja ohjattiin psykiatrilääkärin yksityisvastaanotolle. Työnvälitystoimiston ammatinvalintapsykologilta pyydettiin lausunto 21 tapauksessa, minkä lisäksi ammatinvalintapsykologi suoritti soveltuvuustutkimuksia Ryttylän koulukodissa 12 oppilaasta.

Lastenhuoltolaitokset. Suojelukasvatustoimiston kaupungin lastenhuoltolaitoksiin sijoittamien lasten ja nuorten henkilöiden vaihtuminen ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltolaitos	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1948	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1950	Kaikkiaan	Keskimäärin hoidokkia kohden
Ryttylän koulukoti	52	32	84	29	55	20 235	240.9
Toivoniemen koulukoti	15	14	29	18	11	5 742	198.0
Tavolan koulukoti	20	10	30	12	18	5 741	191.4
Vastaanottokoti	18	78	86	83	13	4 270	44.5
Ammattioppilaskoti	15	10	25	16	9	1 808	72.3
Poikien eristyslaitos	2	55	57	57	—	1 105	19.4
Yhteensä	122	1)199	1)321	1)215	106	38 901	121.2

Tavolassa oli lisäksi 1 poika jäljellä edellisestä vuodesta ja 3 vuoden aikana otettua turvatonta poikaa, joista 3 erosi ja 1 jäi v:een 1950, sekä ammattioppilaskodissa 41 turvatonta poikaa, joista 22 oli jäljellä edellisestä vuodesta ja 19 oli kertomusvuoden aikana kotiin otettuja, 18 erosi ja 23 jäi kodin hoitoon v:een 1950. Turvattomien lasten huoltopäiviä oli Tavolassa 939 ja ammattioppilaskodissa 7 865. Poikien eristyslaitoksessa oli 1 turvaton poika 2 päivää.

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 247 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 97 poikaa ja 35 tyttöä. Huoltopäiviä oli 49 563.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 24 lasta yhteensä 788 päivää; 14 poikaa ja 6 tyttöä oli sitä paitsi jossain muussa laitoksessa.

Pysyväisessä valvonnassa olleet lapset näkyvät seuraavasta taulukosta:

1) Hoidokin siirtyessä kaupungin hoitolaitoksesta toiseen tulee hän lasketuksi sekä laitoksesta eronneena että laitokseen otettuna hoidokkina ja sisältyy siis kahdesti kokonaissummaan.

	Suojelu- valvonnan alaisia	Laitoshuollon jälkivalvon- nan alaisia tai perheisiin sijoitettuja		Valvottavia			
	Valvojan ollessa				Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
	Lasten- suoja- viranom.	Yksityi- nen hen- kilö	Lasten- suoja- viranom.	Yksityi- nen hen- kilö			
Jäljellä v:sta 1948	158	13	74	2	154	93	247
V. 1949 valvontaan tulleita	100	21	50	—	108	63	171
Yhteensä	258	34	124	2	262	156	418
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avio- liittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päätyi	11	3	15	2	13	18	31
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin .	34	2	6	—	31	11	42
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin jälleen laitoshuoltoon	24	4	22	—	23	27	50
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	3	3	1	—	4	3	7
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huolto- lautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto- osaston huollettavaksi	8	3	1	—	8	4	12
V:een 1950 jääneitä	178	19	79	—	183	93	276
Yhteensä	258	34	124	2	262	156	418

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusosasto 98 alaikäiselle henkilölle.

Jälkihuolto. Laitoksista poistettujen tyttöjen jälkihuoltoa varten on suojelukasvatus-
toimistossa edelleen sosiaaliministeriön palkkaama naispuolinen työntekijä.

Kokoukset. Suojelukasvatusosasto piti v. 1949 16 kokousta.

Alaikäiset lainrikkijat. Suojelukasvatustoimiston puolesta hoiti nuorista rikoksen-
tekijöistä annetun lain määräämät tehtävät Vankeusyhdistyksen ylläpitämä nuorison-
valvontatoimisto. Tämä suoritti esitutkinnat Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21
vuotta täyttäneistä rangaistavan teon tehneistä, syytteeseen asetetuista ja nuorisonhuol-
tajan tarkastuksen alaisena huolehti ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksentekijäin
valvonnan järjestelystä sekä lastensuojelulain määräämästä lautakunnan edustuksesta
oikeudessa, milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 vuotiaana rikoksensa tehnyt. Poliisikuu-
lusteluissa oli läsnä suojelukasvatustoimiston edustaja.

Useat nuorisojärjestöjen jäsenet ja johtohenkilöt samoin kuin eräät muut yksityiset
kansalaiset toimivat kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien tai siveellisesti hairahtunei-
den alaikäisten vapaaehtoisina valvojina. Näille maksettiin palkkiota 350 mk kuukau-
dessa valvottavaa kohden. Samasta määrärahasta myönnettiin valvottaville tilapäisiä
avustuksia, kuten kirjoja ja urheiluvälineitä, tunnustukseksi hyvästä käytöksestä.

Nuorison rikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot rikospoliisin
v:n 1949 aikana tutkimista rikokseen syylliseksi todetuista alaikäisistä henkilöistä:

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Alle 15 vuotiaita	133	9	142
15—17 »	122	32	154
18—20 »	203	67	270
Yhteensä	458	108	566

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidettiin v. 1949 irtolaisuuden takia 70 alle 18 vuo-
tiasta henkilöä, joista poikia 23 ja tyttöjä 47. Pidätyksiä saman henkilön uusiintuneet
pidätykset mukaanluettuina oli 86, joista 26 poikia ja 60 tyttöä koskevia.

V:n 1949 aikana saapui huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osastolle seuraavat tie-
dot poliisin pidättämisestä alle 18-vuotiaista juopuneista: pidätyksiä oli 53, kaikki poikia
koskevia, ja pidätettynä oli 43 eri henkilöä.

Edellä olevissa taulukoissa mainituista suojelukasvatustoimistolle ilmoitetuista tulivat toimiston huollettaviksi alle 15 vuotiaana rikoksensa tehneet sekä joku määrä syytteen asettettuja tai tuomittuja 15—17 vuotiaana rikoksen tehneitä viimeksi mainittujen pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteiden varaan tai ehdollisesti tuomittuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki edellä mainitut irtolaistapaisten elämän takia ilmoitetut tai juopuneena pidätetyt, lukuunottamatta 2 poikaa, jotka alkoholistilain nojalla jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi.

Aviottomien lasten huoltotoimisto

Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomien lasten huoltotoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat edelleenkin aviottomien lasten tiedusteleminen ja luettelointi, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaaminen, elatusmaksujen periminen, äitien opastaminen lastenhoidossa sekä lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen.

Lokakuun 1 p:stä 1948 lukien liitettiin lastenvalvojan valvontaan ja hoitoon myös asumus- ja avioerolapset, elokuun 20 p:nä 1948 lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain perusteella. Kun ensiksi mainittuun päivään saakka lasten äidit olivat saaneet vointinsa ja kykynsä mukaan koettaa periä sopimuksiin tai oikeuden tuomioihin perustuvia elatusmaksuja erossa-asuvilta tai entisiltä miehiltään, tuli elatusmaksujen laiminlyönti hyvin yleiseksi. Niinpä lastenvalvoja hankki avioero- ja asumuserolapsille erinäisiä elatussopimuksia ja 112 tapauksessa oikeuden päätöksen lasten elatuksesta. Aviolaisten osalta lastenvalvojan pääasiallinen toiminta kuitenkin kohdistui etupäässä elatusmaksujen perimiseen eri tavoin, viime kädessä toimittamalla laiminlyöjät työlaitokseen maksamaan työllään lastensa elatusta. Työlaitosesityksiä tehtiin lääninhallitukselle avioero- ja asumuserolasten kohdalla 504 tapauksessa ja aviottomien kohdalla 169 tapauksessa. Avioero- ja asumuserolapsia oli v:n 1949 lopussa lastenvalvojan luetteloissa 1 479 ja heidän elatuksensa laiminlyöjiä 1 308.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luku oli seuraava:

V:sta 1948 jäljellä olevia	3 026	Luettelosta poistettuja	568
Uusia hoidokkeja	640	V:een 1950 jääneitä	3 098

Seuraavat yhdistelmät valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätystä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Siviilisäätty	Äitejä	Elatusvelvollisia
Naimattomia	2 710	1 407
Leskiä ja laillisesti eronneita	307	220
Naineita	46	640
Tietoja puuttuu	35	831
Yhteensä	3 098	3 098
Ikä		
—15 vuotiaita	4	—
16—19 »	287	81
20—24 »	1 000	577
25—29 »	785	568
30—34 »	575	458
35—39 »	341	291
40—49 »	85	264
50— »	—	79
Tietoja puuttuu	21	780
Yhteensä	3 098	3 098

Ammatti	Äitejä	Elatusvelvollisia
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	56	184
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	32	154
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	199	171
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	489	237
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	884	851
Muita työntekijöitä	223	352
Merimiehiä ja kalastajia	2	111
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	118	219
Yksityisiä palvelijoita	677	2
Muun elinkeinon harjoittajia	22	6
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	396	811
Yhteensä	3 098	3 098

Lasten sijoittamisessa avustivat äitejä naistarkastajat, jotka yksityisesti tiedustelemalla tai sanomalehdissä ilmoittamalla hankkivat sopivia hoitokoteja. Hoitokustannusten suoritaminen tuotti luonnollisesti varattomille äideille suuria vaikeuksia, minkä vuoksi ne useimmissa tapauksissa suoritettiin lautakunnan puolesta ja velottiin elatusvelvollisilta sopimusten tai tuomioiden sekä äideiltä maksukyvyn mukaan.

Aviottomien lasten hoitoa valvoivat huoltotarkastajat ja lastenhoidonneuvolain hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään 4 kertaa vuodessa. Tällöin seurattiin lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä annettiin äideille ohjeita lasten järkipäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lasten katsottiin olevan sairashoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Huoltotarkastajien ja lastenhoidonneuvolain hoitajien tiedonantojen mukaan lasten hoito-olot olivat seuraavat:

Äitinsä luona olevista lapsista sai:	%	Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	76.4	Hyvän hoidon	81.7
Suhteellisen hyvän hoidon	22.7	Suhteellisen hyvän hoidon	17.1
Epätyydyttävän hoidon	0.9	Epätyydyttävän hoidon	1.2
Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
Hyvässä kunnossa	73.2	Hyvässä kunnossa	80.6
Suhteellisen hyvässä kunnossa ...	23.5	Suhteellisen hyvässä kunnossa	17.0
Epätyydyttävässä kunnossa	3.3	Epätyydyttävässä kunnossa	2.4

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1949 aikana 49, joista kuolleensa 30 oli sairaalassa, 14 lastenkodissa, 3 hoitokodissa, 1 matkalla sairaalaan ja 1 lapsen kuolinpaikka oli tuntematon.

Kuoleman syy		Kuoleman syy	
Aivoverenvuoto	1	Syntymävamman	2
Keltatauti	1	Tapaturma	2
Keskusia	13	Tuberkuloosi	2
Keuhkokuume	6	Vatsa- ja suolisairaus	12
Selkärangan halkio	1	Yleinen myrkytys	1
Synnyynnäinen heikkous	1	Äkillinen tartunta	2
Synnyynnäinen kuppa	2	Tuntematon	2
Synnyynnäinen sydänvika	1		
		Yhteensä	49

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja tavallisesti äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskeisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta

jos elatusvelvolliseksi makaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskeisellä ja lautakunnan hyväksymällä sopimuksella 173 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia oli 26.

Oikeudessa oli edellisestä vuodesta siirtyneitä juttuja vireillä 12 ja uusia haasteita otettiin 181. Koska näistä 23 tapauksessa ei vastaajaa saatu laillisesti haastetuksi ja kun 11 juttua sovittiin sekä 20 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin siis oikeudessa lopullisesti 139 elatuskannetta. Näistä oli aikaisemmin tehtyjen sopimusten tai oikeuden päätösten varassa olleiden elatusapumaksujen korotuksia 10. Jutuista voitettiin 87, hävittiin 14 riittämättömien todistusten vuoksi ja 7 tapauksessa oli samasta syystä tai siksi, että lapsen äiti kieltäytyi antamasta selvitykseen tarpeellista tietoa, oikeudenkäynnistä toistaiseksi luovuttava, koska hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 350 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojidelle ja muillekin huoltoviranomaisille pyynnöstä virka-apua lastenvalvojien toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyyntöjen kokonaismäärä oli 382.

Lähetettyjen kirjeiden luku oli kertomusvuonna 13 902, kuten jo toisessa yhteydessä mainittiin.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot:

	Avioliiton puolesta, mk	Aviottomien lasten puo- lesta, mk	Yhteensä, mk
Säästö v:sta 1948	—	—	5 081 287
Helsingiläisille lapsille perityt elatusmaksut	9 007 776	14 923 642	23 931 418
Ulkokuntalaisille lapsille perityt elatusmaksut	.	.	31 900
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	130 550	2 111 949	2 242 499
Yksityisiltä perityt tilapäisten avustusten korvaukset	.	.	46 980
Kaupungin suorittamat tilapäisten avustusten korvaukset	.	.	10 748
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	38 578	223 580	262 158
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset	250 021	238 689	488 710
		<u>Yhteensä</u>	<u>32 095 700</u>

Menot:

Helsingiläisille äideille suoritettavat lastenhoitoavustukset	8 431 284	13 951 019	22 382 303
Ulkokuntien lastenvalvojidelle suoritettavat maksut	.	.	31 900
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset ...	130 550	2 111 949	2 242 499
» » tilapäisten avustusten korvaukset	.	.	6 150
Myönnetty tilapäiset avustukset	.	.	51 578
Oikeuskuluihin käytetty korvaukset	288 599	462 269	750 868
Siirto v:een 1950	.	.	6 630 402
		<u>Yhteensä</u>	<u>32 095 700</u>

Lastenvalvojan oikeuskuluihin ja kansliamenoihin sekä aviottomien lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi oli varattu lautakunnan menoarvioon 460 000 mk:n suuruinen määräraha, mutta tarvittiin tähän 802 446 mk, josta kuitenkin saatiin v. 1949 takaisin perityksi 309 136 mk, mikä selviää edellä olevasta tiliselvityksestä. Helsingissä yksityisiin perheisiin sijoitetuille lapsille ja heidän hoitajilleen järjestettiin yhteinen joulujuhla.

Ottolapsiksi hyviin lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin asianomaisten äitien suostumuksella 62 (82) aviotonta lasta.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto

Äitiysavustukset. Vuoden 1949 aikana oli erityishuolto-osastolla 25 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 6 973 anomusta (edellisenä vuonna 4 937). Anomuksista hyväksyttiin 6 917 (4 876) ja hylättiin 56 (61). Äitiysavustuksen määrä muutettiin tammikuun 1 p:nä 1949 voimaan tulleella lainmuutoksella v. 1949 syntyneille lapsille 4 500 mk:ksi. Vuoden alusta heinäkuun 1 p:ään saakka lautakunta myönsi äitiysavustuksia harkinnan perusteella, jolloin ns. harkintaverorajana pidettiin 2 000 äyriä. Rajan ylittävissä tapauksissa oli anomukseen liitettävä tarkka selvitys anojan ja hänen miehensä tuloista ja muista avustuksen myöntämiseen vaikuttavista seikoista, joista myöskin kotikäynneillä otettiin selvää. Heinäkuun 1 p:nä voimaan tulleella lainmuutoksella äitiysavustuksen myöntäminen tuli riippumattomaksi anojan varallisuudesta. Sen sijaan laissa korostettiin terveydenhoidollisten vaatimusten täyttämistä entistä tehokkaammin. Niinpä avustuksen saannin ehtona oli, että anoja alistui lääkärin, kättilön tai kunnallisen neuvontaseman tarkastukseen ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä.

Anomuksia ottivat vastaan lastensuojeluviraston lisäksi äitiysneuvolat ja liitosalueen kättilöt. Lastensuojeluvirastoon jätettiin 2 453 (1 582) ja neuvonta-asemille 4 520 (3 355) anomusta.

Äitiysavustuksen hakijoista oli 6 547 (4 606) naimisissa olevaa ja 426 (331) naimatonta. 78 (70) anojaa synnytti kaksoset.

V:n 1949 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 27 648 250 mk, josta luontoisavustuksia 3 735 050 (3 418 150) mk:n arvosta. Luontoisavustukset olivat 2 500—2 800 mk:n hintaisia lastenvaatteita sisältäviä pakkauksia. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin kaupungin kustannuksella.

Perhelisät. Vuoden aikana käsiteltiin 1 748 (edellisenä vuonna 1 538) perhelisäanomusta, joista 437 (385) oli leskien ja 95 (75) työkyvyttömiä anomuksia. Näistä hylättiin 41 (28), joista 22 (13) tapauksessa veroäyrien määrä huomattavasti ylitti sallitun rajan ja 19 (12) tapauksessa tapahtui hylkääminen muista syistä. Verotettavan tulon raja oli 2-lapsisella perheellä 1 300 äyriä, 3-lapsisella 1 560, 4-lapsisella 1 800, 5-lapsisella 2 160 jne. Perhelisää saaneista perheistä oli 189 (124) sellaisia, joille lautakunta myönsi perhelisän harkinnan perusteella, vaikka maksuunpantujen veroäyrien määrä ylitti valtioneuvoston vahvistaman enimmäismäärän. Perhelisän määrä oli 4 000 mk lasta kohden. Perhelisää saaneilla 1 644 perheellä oli lisäksi oikeutettuja lapsia yhteensä 6 586 (6 136), joista 6 423 (5 999) alle 16-vuotiasta ja 159 (132) sellaista 16 vuotta täyttänyttä, mutta alle 20-vuotiasta, jotka otettiin huomioon perhelisää myönnettäessä sen takia, että he jatkoivat koulunkäyntiään tai opintojaan sekä 4 (5) sellaista 16 vuotta täyttänyttä lasta, jotka otettiin huomioon työkyvyttömyyden takia.

Perhelisän saaneiden lapset jakaantuivat eri suuruisiin perheisiin seuraavasti:

Lasta perhettä kohden	Perheitä	Lasta perhettä kohden	Perheitä
2	312	7	46
3	134	8	17
4	711	9	5
5	305	10	1
6	113		
		Yhteensä	1 644

Ammatin mukaan jakaantuivat perhelisän saaneet seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakunnan vi-		Työnjohtoasemassa olevia	19
ran- ja toimenhaltijoita	235	Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	719
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	50	Muita työntekijöitä	241
Liike- ja varastoapulaisia	164	Leskiä, työkyvyttömiä ja muita il-	
Autonkuljettajia	76	man ammattia	140
		Yhteensä	1 644

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisämäärästä, 10 014 000 mk:sta, jaettiin suurille perheille 6 629 000 mk, leskiperheille 2 570 000 mk ja työkyvyttömiä perheille

815 000 mk. Tavarain saannin tultua helpommaksi hankkivat asiakkaat enimmäkseen itse haluamansa tarvikkeet kaupoista ja esittivät niistä hyväksyttävän tilityksen. Perhelisävaroista käytettiin viljelysten edistämiseen 63 685 mk, kotieläimiä ja niiden rehuja varten 7 100 mk, asuinrakennusten kunnostamiseen 133 460 mk, sänkyihin ja vuodevaatteisiin 3 245 275 mk, huonekaluihin 515 380 mk, astiastoihin ja muihin taloustarvikkeisiin 425 000 mk, vaatetukseen 5 192 531 mk ja muihin luontoissuorituksiin 431 569 mk.

Perhelisän hakijoiden luo tehtiin vuoden kuluessa 3 608 (2 825) kotikäyntiä, joilla tarkkailijat tutustuivat perheen taloudellisiin ja terveydellisiin olosuhteisiin ja neuvottelivat perhelisän tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Lähetetyt kirjeet. Kuten toisessa yhteydessä jo mainittiin, lähetti lastensuojeluviraston äitiysavustus- ja perhelisätoimisto kertomusvuoden aikana 10 304 (7 208) kirjettä.

Työhuoltotoimisto

Sotaorpojen työhuolto. Työhuoltotoimiston kortistossa oli v:n 1949 päättyessä 1 905 (1 969) sotaorpoa, joista tyttöjä 905 ja poikia 1 000.

Sotaorpojen työhuollosta annetun lain mukaisesti toimisto teki sosiaaliministeriölle 117 (84) esitystä työhuollon myöntämiseksi oppi- tai ammattikouluissa opiskeleville orvoille. Ministeriö antoi myönteisen päätöksen 72 (72) tapauksessa, 9 anomusta evättiin ja 36 tapauksessa päätös ja sen toimeenpääntö siirtyivät v:n 1950 puolelle. Kertomusvuonna ja edellisinä vuosina annettujen päätösten mukaisesti kaikkiaan 153 (137) orvon työhuoltokustannukset suoritettiin toimistosta käsin ja nousivat nämä kaikkiaan 2 192 469 mk:aan (1 720 375 mk).

Tilapäisavustusten saamiseksi toimisto teki lisäksi 43 (37) esitystä Presidentti Kallion rahastolle 38 (35) orvon puolesta. Anomuksiin saatiin 40 tapauksessa myönteinen vastaus ja avustukset, vaihdellen 2 000 mk:sta 20 000 mk:aan, suoritettiin viipymättä saajille. Edellisenä vuonna myönnettyt erät, joiden maksu oli siirtynyt kertomusvuoden puolelle, mukaan luettuina välitettiin mainitun rahaston avustuksia yhteensä 184 500 mk (147 835 mk).

Lisäksi anottiin yhdelle ammattityössä olevalle sotaorvolle työvälinaavustusta, mutta asian ratkaisu siirtyi seuraavaan vuoteen.

Kaikkiaan oli huollon kohteena 220 orpoa ja suoritettiin näille eri perusteella yhteensä 2 376 969 mk (1 868 210 mk) huoltoavustuksina.

Sotaleskien työhuolto. Kertomusvuoden lopussa oli toimiston kirjoissa 1 808 (1 776) sotaleskeä.

Sotaleskien työhuollosta annettujen säännösten perusteella sosiaaliministeriölle tehtiin 135 (165) erilaatuisia työhuolto- ja avustusesityksiä. Työhuoltoa ammattikoulutuksen muodossa myönnettiin 11 (20) ja 16 (20) leskeä sai työvälinaavustusta. Työhuoltoavustukset nousivat yhteensä 483 790 mk:aan (902 323 mk). Presidentti Kallion rahaston varoja välitettiin 80 500 mk (269 000 mk) 21 (45) anomuksen perusteella 15 (42) leskelle.

Sairausavustusanomuksia laadittiin 79 (55), 74 (47) vähävaraista leskeä sai eri suuruisina avustuksina kaikkiaan 329 621 mk (172 927 mk).

Huoltoavustuksina sotaleskille jaettiin siis 107 leskelle 893 911 mk.

Tavanmukainen tarkastus huollon kohteena olleiden leskien luona osoitti, että saatu apu oli tarkoituksenmukaista ja oikein käytettyä.

Ammattiopintojen avustaminen. Toimiston kirjoissa oli v:n 1949 alussa 950 (772) sellaista opiskelijaa, joiden avustaminen jatkui edellisinä vuosina annettujen päätösten perusteella. Uusia apurahoja ja lainaesityksiä käsiteltiin 919 (978). Myönteisen päätöksen sai 532 (323) helsinkiläistä opiskelijaa ja 281 (395) maaseudulta kotoisin olevaa, mutta pääkaupungissa opiskelevaa nuorta. Aktiivisen huollon alaisena oli kaikkiaan 1 673 (1 426) opiskelijaa. Kertomusvuonna myönnettyjen lainojen ja apurahojen määrä nousi kaikkiaan 32 227 665 mk:aan (18 537 900 mk), josta helsinkiläisten opiskelijain osalle tuli 19 946 600 mk (8 384 600 mk). Kaikkiaan suoritettiin 21 955 890 mk ja palautettiin opintojen keskeytymisen ym. vuoksi 1 319 450 mk (1 030 750 mk). Vv. 1950—51 maksettavaksi jäi tileille 23 219 440 mk (13 685 530 mk). Kaupungin talousarvioon otetusta 1 milj. mk:n suuruisesta määrärahasta jaettiin lainoina ja apurahoina 998 010 mk (991 278 mk).

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyjä lausuntoja pyynnöstä annettiin 110 (87) anojalle.

Invalidihuolto. Invalidihuoltolain mukaisesti toimisto edelleenkin hoiti Helsingissä asuvien invalidien työhuoltoesitykset. Vuoden kuluessa annettiin 639 (403) lausuntoa anomusten johdosta ja 474 (281) anomukseen saatiin myönteinen päätös, 113 (71) evättiin ja 49 (52) anomuksen johdosta päätös saatiin vasta seuraavan vuoden puolella. Edellä mainittujen invalidien joukossa osa oli sellaisia, joiden huollon toimisto hoiti alusta loppuun, muut hoitivat eri invalidihuoltoelimet, joille aloitteentekijöinä kuului myös päätöksen toimeenpano.

Lääkintähuoltona myönnettiin sairaalahoidon 56 tapauksessa, sidoksia, proteeseja, jalkineita, vaunuja ym. apuvälineitä ja lääkkeitä 284 tapauksessa. Lääkintähuoltomenojen kunnalle aiheuttamien kustannusten peittämiseksi anottiin valtiolta 516 347 mk:n suuruinen korvaus.

Ammattikoulutusta varten sai 30 invalidia lainan ja yhdelle invalidille myönnettiin koulutusajaksi myös huoltoraha. Työhuoltotoimiston välityksellä suoritettiin invalidien koulutusmenoina 97 000 mk lainoina ja 381 481 mk huoltomenoina.

Oman yrityksen perustamiseen ja työvälineiden hankintaan myönnettiin 36 invalidille avustuksena 240 552 mk ja korottomana lainana 285 671 mk.

Ehkäisevän köyhäinhoidon määrärahasta maksettiin sosiaaliministeriön päätösten mukaisesti erilaisina avustuksina invalideille 251 839 mk mainittujen invalidihuoltomenojen lisäksi.

Hakemuksesta myönsi sosiaaliministeriö invalidirahan 87 invalidille. Invalidirahan enimmäismäärä oli tänä vuonna 12 000 mk.

Kunnallisia invalidivaroja käytettiin edellä mainittujen, valtion myöntämien huoltomenojen lisäksi 558 217 mk.

Kokoukset ym. Työhuolto-osasto kokoontui 17 kertaa. Lähetettyjen postilähetysten luku oli 5 706.

Sotainvalidien työhuoltotoimiston pyynnöstä annettiin 67 lausuntoa työvälineapua tai koulutusta anovien invalidien työhuollon tarpeen selvittämiseksi.

Eräitä yhdistelmätietoja

Lastensuojelulautakunnan täysihuollossa oli edelliseltä vuodelta jäljellä kaikkiaan 1 566 lasta. Kertomusvuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 942 lasta (edellisenä vuonna 821), joten vuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 2 508 (2 388) lasta. Näistä oli 2 090 turvatonta ja 399 suojelukasvatusta tarvitsevaa lasta tai nuorta henkilöä. Sitä paitsi oli 19 lasta osan vuodesta turvattomien lasten huoltotoimiston ja osan vuodesta suojelukasvatustoimiston huollossa.

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 1 627 eli 64.9 % ja aviottomia 881 eli 35.1 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 62.9 ja 37.1 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 73.7 ja 26.3. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 1 108:lla eli 68.1 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 422:lla eli 25.9 %:lla oli toinen vanhemmista kuollut ja 97 eli 6.0 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 434:llä eli 49.3 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 394:llä eli 44.7 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 53:lla eli 6.0 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nim. 1 864 eli 74.3 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 57 ja muualla Uudenmaan läänissä 93, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 401 eli 16.0 %. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus oli 1 735:llä eli 69.2 %:lla Helsingissä, 19:llä kaupunkia ympäröivissä kunnissa sekä 29:llä muualla Uudenmaan läänissä. Vain 121:llä oli kotipaikkaoikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 244 lapsen hoitokustannukset valtio korvasi.

Jotta saataisiin selvitettyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, on heidät ryhmitetty vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ym. ammattityöntekijäin lapsia 1 009 eli 40.2 %, muiden työntekijäin 434 eli 17.3 %, palvelijoiden 223 eli 8.9 %, itsenäisten liikkeenharjoittajien 183 eli 7.3 %, liikeapulaisten ja palvelus-

kunnan 332 eli 13.2 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 74 eli 3.0 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, miksi edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtuva seikka. Ainoastaan 660 tapauksessa eli 26.3 %:ssa syy johtui lapsesta; 296 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistivallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 364 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 1 556 tapauksessa eli 62.0 %:ssa syy johtui vanhemmista, 344 eli 13.7 % lapsista otettiin huollettaviksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskyky, 335:ltä eli 13.4 %:lta oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 186 lasta eli 7.4 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 467 lapsen, 18.6 %:n, vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 142 tapauksessa, 5.7 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Aidinkieli oli 2 192:lla eli 87.4 %:lla suomi, 273:lla eli 10.9 %:lla ruotsi ja 43:llä eli 1.7 %:lla jokin muu kieli.

Lastensuojelutyön rahoitus

Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1949 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 147 711 003 mk jakaantuen seuraaviin eriin:

	Mk
Lastensuojelulautakunta	17 111 048
Lastenkodit	35 914 657
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	13 282 805
Toivolan koulukoti	10 021 864
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	16 273 283
Poikien eristyslaitoksen menot	691 313
Sijoitus yksityishoitoon ja jatko-opetus	27 309 036
Suojelukasvatuksen alaisten lasten sijoitus valtion laitoksiin ja yksityishoittoon	3 137 464
Palkkiot suojelukasvatuksen alaisten yksityisille valvojille sekä valvottavien tilapäisavustukset	133 505
Keuhkotautisten lasten hoito	4 907 562
Tylsämielisten, aistivallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	2 518 363
Lasten kesävirkestys	1 489 320
Lastenvalvojan menot ja aviottomien lasten avustaminen	535 597
Lasten hampaiden hoito	100 488
Kunnallinen lisäavustus ammattiopetukseen	935 020
Matkakulut	263 021
Suojelukasvatuksessa olevien siirrot sekä alaikäisten irtolaisten lähettäminen kotikuntiinsa	246 081
Koulukotien maatilat	11 200 576
Yksityisille lastensuojeluyhdistyksille myönnetty avustukset	1 640 000
Yhteensä	147 711 003

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety alla mainittujen lastenhuoltolaitosten rakennus- ja korjauskustannuksia seuraavat määrät:

Laitos	Mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	668 969
Reijolan lastenkoti	254 345
Kullatorpan lastenkoti	488 098
Malmin lastenkoti	495 962
Nukarin lastenkoti	1 126 816
Ryttylän koulukoti	2 807 154
Toivoniemen koulukoti	1 457 359
Toivolan koulukoti	1 434 481
Vastaanottokoti	1 451 242
Yhteensä	10 184 426

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1949 54 418 554 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Mk	
Lastenhoidosta saatu korvaus		
Valtiolta	5 209 649	
Vierailta kunnilta	4 481 128	Mk
Yksityisiltä korvausvelvollisilta	16 348 487	26 039 264
Koulukotien valtionapu		10 967 116
Koulukotien oppilastoista saadut tulot		791 205
Ammattioppilaskodin hoidokkien suorittama korvaus		916 005
Maatilojen tilittämät tulot		
Ryttylän tilan	4 305 879	
Toivoniemen tilan	2 036 315	
Toivolan tilan	3 100 772	9 442 966
Laitosten ja maatilojen henkilökunnan suorittama luontoisetujen korvaus		6 107 345
Vierailta kunnilta ym. perittävät matkakustannusten korvaukset		12 982
Eristyslaitoksen hoidokkien maksut		141 671
	<u>Yhteensä</u>	<u>54 418 554</u>

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta 157 895 429 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittavaksi nettomenoksi 103 476 875 mk eli 12 773 176 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toivoniemen ja Ryttylän tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa otettiin huomioon myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maataloille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 131 622 mk ja Ryttylässä 937 108 mk eli yhteensä 1 068 730 mk, joista laitosten tuloihin sisältyi 40 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suoritusten sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennusten kuoletuksen jälkeen maatilojen tilinpäätös osoitti tappiota Toivoniemen kohdalla 278 214 mk ja Ryttylän kohdalla 250 401 mk eli yhteensä 528 615 mk.

Eri laitosten nettomenot eli rakennustoimiston suorittamat korjaukset, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimihenkilöiden palkoista poisluettuna nousivat v. 1949 seuraaviin määriin:

Laitos	Kaikkiaan mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	17 580 863	408	148 786
Reijolan lastenkoti	4 038 248	323	117 935
Kullatorpan lastenkoti	3 716 937	294	107 391
Malmin lastenkoti	2 875 690	210	76 467
Nukarin lastenkoti	3 925 478	352	128 421
Ryttylän koulukoti	11 314 348	539	196 700
Toivoniemen koulukoti	2 413 082	411	149 868
Tavolan koulukoti	1 649 712	221	80 500
Toivolan koulukoti	9 331 944	332	121 056
Vastaanottokoti	10 102 929	388	141 541
Poikien eristyslaitos	676 765	585	213 499
Ammattioppilaskoti	2 185 960	196	71 603
<u>Yhteensä</u>	<u>69 811 956</u>	<u>360</u>	<u>131 357</u>

Edellä mainitut päiväkustannukset jakautuivat eri laitoksissa seuraavalla tavalla:

Menoerä	Lastenkodit					Koulukodit				Vastanotto- koti	Poikien eristyslaitos	Ammatti- oppilaskoti	Kaikkiaan
	Sofian- lehto	Reijola	Kulla- torppa	Malmi	Nukari	Ryttylä	Toivo- niemi	Tavola	Toivola				
Markkaa													
Palkkaukset	257	230	199	156	213	278	199	122	198	217	325	73	213
Vuokra, lämpö ja valo	48	24	19	4	57	131	44	19	29	70	56	23	49
Ruokinta	49	41	43	30	32	71	62	43	60	61	89	76	53
Vaatetus ja kalusto	31	18	27	13	35	35	46	25	31	23	9	15	28
Muut menot	22	10	7	6	16	23	60	12	13	17	104	10	17
Yhteensä	408	323	294	210	352	538	411	221	332	388	585	196	360

Hintatason jatkuneesta noususta ja erinäisistä muistakin syistä johtuen kohosivat lastenhoitokustannukset edelliseen vuoteen verraten kaikissa laitoksissa yhteensä keskimäärin 20 mk kutakin hoitopäivää kohden.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin talousarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 1 640 000 mk. Tästä saivat *Lastentyökotiyhdistys* kouluikäisten lasten päiväkotien ylläpitoa varten 400 000 mk; *Koteja kodittomille lapsille* niminen yhdistys ylläpitämänsä lasten vastaanottokodin avustamiseksi 50 000 mk; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin osasto* Sofie Mannerheimkodin ylläpitämiseksi yksinäisiä naisia ja heidän lapsiaan varten 180 000 mk; *Suomen lastenhoito-yhdistys* ylläpitämiensä lastenkotien tukemiseksi 500 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* Kilossa ylläpitämänsä poika- ja tyttökodin avustamiseksi 150 000 mk; *Pelastusarmeija* lastenkotiensa ylläpitoa varten 60 000 mk; *Helsingin Ensi Koti* niminen yhdistys äiti- ja lapsikodin ylläpitämiseksi 240 000 mk; ja *Kalliolan työkeskus* nuorisin kerhotoiminnan tukemiseksi 60 000 mk.

Näiden avustusten lisäksi kaupunginhallitus jakoi lautakunnan tilien ulkopuolella yleishyödyllisten yritysten ja laitosten määrärahasta lastensuojelutarkoituksiin yhteensä 385 000 mk. Näistä varoista saivat: *Helsingin nuorten naisten kristillinen yhdistys* kasvatussosiaalista toimintaansa ja ylläpitämäänsä tyttökotia varten 60 000 mk; *Svenska kristliga föreningen av unga män* kasvatussosiaalisen työnsä tukemiseksi ja vähävaraisten poikien kesävirkestystoimintaa varten 30 000 mk; *Helsingin poikakotiyhdistys* kahden ammattioppilaskodin ylläpitämiseksi 50 000 mk; *Sairaanhoidtajatar H. Kivimäki* Leppävaarassa sijaitsevan pikkulastenkotinsa ylläpitämiseksi 40 000 mk; *Lastenkoti Bethel* lastenkodin ylläpitämiseksi 15 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* vapaata lasten- ja nuorisotyötä ja lasten kesäsiirtolaa varten 110 000 mk; *Tapaturmantorjuntayhdistys* koulukoteihin kohdistuvaa toimintaansa varten 20 000 mk sekä *Kallioniemen kesäkodin kannatusyhdistys* varattomien äitien ja lasten kesävirkestystä varten 60 000 mk.

Edelleen kaupunginvaltuusto myönsi kertomusvuoden aikana *Hyvösen lastenkodille* 2 555 732 mk kertomusvuoden tappion peittämiseksi; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitolle* 600 000 mk Santahaminan osaston avustukseksi ja *Helsingin Diakonissalaitokselle* 3 000 000 mk Pitäjänmäen lastenkodin v:n 1948 tappion peittämiseksi eli yhteensä 6 155 732 mk.

Kaupungin avustamien yksityisten lastenhuoltolaitosten toiminnan valvominen oli lähinnä lautakunnan lastenhuollontarkastajan tehtävänä ja hän antoi tässä suhteessa tekemistään havainnoista kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja, rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkovarot olivat joulukuun 31 p:nä 1948 seuraavan suuruiset:

	Pääoma, mk	Korot, mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille ...	39 664	15 697
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	10 058	4 018
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille	60 060	23 078
M. Kotschakin lastenvaatusrahasto	75 470	5 699
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	62 835	—
Johan Gustaf Rosenbergin rahasto	12 080	7 918
Lasten kesäsiirtolan rahasto	20 697	13 566
Yhteensä	280 697	69 976